СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 18-го Марця 1897. | Число 12.

Календарь.

Марецъ.		
18	Ч.	42 муч. въ Аморіи
19	П.	Василія, Ефрема, Евгенія
20	С.	Теофилакта преп.
21	Н.	2. ПОСТУ. 40 мучениковъ
22	П.	Кондрата, Кипріяна
23	В.	Софронія патріярха
24	С.	Теофана. Григорія Дв.

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи

Пригадуемо всѣмъ П. Т. членамъ „Союза", що они мусять платити, якъ и другй предплатники $2. за „Свободу" — а не одного доляра, якъ було передъ тымъ. — Члены „Союза" платять тôлько 50 цнт. мѣсячно, а то не на газету, але на свою пôдпору. Понеже нашу газету не выдае „Союзъ" — тôлько мы, длятого нема нѣякои раціи, щобъ члены „Союза" дôставали за половину цѣны.

Хто заплатить зъ горы $2.00 за „Свободу" дôстане въ подарунку Календарь.

ЧИТАЙТЕ!

Вже дуже мало есть у насъ на складѣ Календарôвъ „Союза". Хто хоче мати ту прекрасну книгу — най пришле 55 цнт. на адресу:

Rev. Nestor Dmytriw
Mт. Carmel, Pa.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

ЗВѢСТНО,
що Русины роскиненй по всѣхъ частяхъ великои Америки, де по 50 люда, де по 20, де знову по 8, 5, де знову навѣть по 2, 1. Длятого часто надходять до мене письма такого змѣсту:

„Есть ту насъ да съ пару Русинôвъ на тôмъ плейзѣ, що радйбысьмо приступити до нашого Руского-Народного Союза, та не знаемо, якъ то започати. Чекаемо ажь ся веце назберае, то тогды разомъ". — Такихъ письмъ маю вже тузинами.

На-що и на кого чекати?

Пословиця каже, закимъ сонце зôйде, роса очи выѣсть. На що чекати, коли вже завтра яке нещасте може зробити чоловѣка калѣкою, невылѣчимымъ? На кого чекати, коли смерть кождои хвилѣ може сама прійти? Ассекурація на случай смерти въ

Рускôмъ Народнôмъ Союзѣ!

Р. Н. С. дае посмертного $500 по человѣкови, $250 по жѣнцѣ, $500 якъ неспособный до роботы и богато иншихъ запомогъ.

Нема що ждати на тыхъ, що ся надумують. Они побачуть пôзнѣйше, що стратили.

Приступайте самй!

Всѣмъ дбалымъ Русинамъ, що вже заявили свою охоту злучити ся разомъ зъ нами въ Рускôмъ Народнôмъ Союзѣ, повтаряю:

Не тратьте часу, чимъ скорше

приступайте до Р. Н. С. Пишѣть на адресу:

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson Str. — S. S. Pittsburg, Pa.

ЗЪ БРАЗИЛІИ.

Вôдпоручники выдѣлу краевого о. Иванъ Воляньскій и проф. Іосифъ Семирадскій повернули вже зъ Бразиліи по осьми-мѣсячной подорожи. (Жена о. Воляньского померла въ Ріо де Жанейро на жовту вропасницю). Ѣздили они туды, щобы оглянути осады галицкихъ кольоністôвъ, пôзнати станъ, въ якôмъ находять ся тамъ нашй переселенцѣ и условя кольонізаційнй въ Бразиліи.

Напередъ звидѣли они плянтаціи (фазенды) кавы въ Санъ Паольо, а вôдтакъ объѣхали галицкй осады въ Паранѣ и по-части въ Ріо Гранде до Суль. Въ Санта Катаріна забавили коротко.

Осудъ про кольонізацію бразилійску выпавъ такій, якого можна було зъ горы сподѣвати ся. О. Воляньскій каже, що погляды высказуванй въ статяхъ друкованыхъ въ тôй справѣ въ „Дѣлѣ" е зовсѣмъ вѣрнй и такй погляды вывѣзъ о. делеґатъ зъ Бразиліи.

Именно плянтаційнй, горячй державы, якъ Санъ Паольо, Мінасъ Гераесъ, Еспіріту Санто и т. д. е для нашихъ людей безвзглядно невôдповѣднй и неможливй. Лише на дуже нечисленныхъ фазендахъ, вынимково веденыхъ взôрцево и на великій розмѣръ, можуть часомъ робôтники Италійцѣ по кôлькохъ лѣтахъ заробити бôльшу скôлькôсть грошей. Нашй люде тамъ абсолютно не можуть выдержати и, замкнувши початковый рôкъ дефіцитомъ, сли не умерли на жовту фебру, то утѣкають зъ-вôдтамъ. Невôдповѣдный клімать и въ наслѣдокъ сего хоробы, незнане мовы романьскои, незвычайна пожива и несвѣдомôсть управы кавы — до того ще вызыскъ и надужитя плянтаторôвъ та туга за краемъ — роблять нову вôтчину для нашого переселенця дѣйснымъ пекломъ.

На щ сте, въ послѣднихъ трехъ лѣтахъ лише частина нашихъ еміґрантôвъ пôйшла до державъ плянтаційныхъ. Прочй всѣ осѣдали переважно въ Паранѣ, а такожь трохи въ Ріо Гранде до Суль и въ С. Катаріна. Одну партію нашихъ еміґрантôвъ выекспедіювавъ бувъ аґентъ Нодарі передъ рокомъ до Еспіріту Санто, але они збунтувались, не хотѣли йти до тои державы, а домагались вôдставленя до Параны, кажучи, що они не розумѣли тои декляраціи, яку пôдписували. Тогдѣ правительство приказало компаніи транспортовôй вôдставити непослушныхъ еміґрантôвъ назадъ до Европы. Але компанія обчислила, що дешевше буде вôдставити ихъ до Параны, то и вôдвезла ихъ туда. Вôдъ тогдѣ держава Еспіріту Санта (зъ убійчимъ горячимъ кліматомъ) не пріймае вже нашихъ людей, хиба може пôдъ етикетою Босняковъ.

Бразилійске правительство центральне не веде вже кольонізаціи на свой рахунокъ и не спроваджуе еміґрантôвъ. Лишь деякй державы плянтаційнй и поодинокй спôлки богатыхъ плянтаторôвъ на свою руку спроваджують еміґрантôвъ на робôтниковъ по плянтаціяхъ. И такъ перевозять безплатно робôтниковъ державы Мінасъ, Гераєсъ, Еспіріту Санто, Ріо Жанейро (всѣ зъ убійчимъ кліматомъ), але зъ безвзгляднымъ выключенемъ Галичанъ. Плянтаторы кажуть собѣ вôдробляти кошты транспорту, такъ що еміґрантъ стае майже невôльникомъ, доки не вôдробить всѣхъ належитостей. Парана теперь уже зовсѣмъ не пріймае новыхъ еміґрантôвъ, бо ще не умѣстила навѣть всѣхъ давныхъ; не мае грошей на дальшу кольонізацію.

Въ послѣдныхъ трехъ рокахъ осѣло въ Паранѣ менше больше 20.000 Галичанъ, переважно Русинôвъ. Около 5.000 Галичанъ осѣло въ Ріо Гранде до Суль и въ С. Катаріна.

Осады галицкихъ кольоністôвъ положенй на высокоровни коло столицѣ Курітібы, надъ рѣками Іґуассу та Ріо Неґро и коло мѣста Понта Гросса. Идучи вôдъ моря на заходъ, розложенй рускй осады въ такôмъ порядку:

Въ столици Курітібѣ вôдкрывъ о. Михалевичь кольках сотъ душъ Русиновъ; трохи ремѣсниковъ а прочй робôтники. Пôдъ Курітібою е двѣ рускй осады: Гуажувіра (Guajuvira) и Кастеліяно — одинъ день дороги возомъ зъ Курітібы. На тôй кольоніи була велика нужда, грунтъ тамъ кепскій. Тй три осады могли бы удержаты по роцѣ священника, котрый бы сидѣвъ въ Курітібѣ.

На заходъ вôдъ Курітібы лежить найдавнѣйша невеличка оселя Русинôвъ Санта Барбара коло зелѣзничои стаціи Palmeira. Осѣло тамъ передъ шести лѣтами кôлькаnацять рускихъ родинъ зъ-пôдъ Золочева. Кôлькомъ осадникамъ поводить ся не зле, але богато мѣжь ними пяницъ. Кольоністъ Наливайко и кôлько другихъ передплачуе нашу „Свободу". Священникъ мусѣвъ бы туда доѣзджати зъ Курітібы. Дякôвъ е мѣжь кольоністами ажь двохъ.

На самôмъ полудневôмъ кôнци Параны въ сусѣдствѣ дикихъ Индіянъ-Ботокудôвъ, лежить велика польска кольонія Люцена — кôлька миль вôдъ зелѣзницѣ. — Ценгръ заняли давнй кольоністы зъ Конґресôвки. Новыхъ осадниковъ Русинôвъ поселено на дальшихъ улицяхъ въ лѣсахъ. На нихъ то напали недавно Ботокуды и вырѣзали 19 душь рускихъ. Нашй осадники зъ Люцены не могли бы ще теперь удержати священника самостôйно. Польскимъ капеляномъ е тамъ кс. Ивановъ, сынъ россійского полковника. Вôнъ править рускій Іорданъ и на Великдень спѣвае по руски „Христосъ воскресе" и за то его люблять Русины. Въ сполученю зъ сусѣдною осадою Аква Амарелля, де осѣло звыжь 300 рускихъ родинъ, удержавъ бы ся рускій священникъ, що доѣздивъ бы на Люцену — день дороги конемъ. — Въ кольоніи Аква Амарелля була страшенна нужда, тифъ голодовый, надужитя.

При устю рѣки Ріо Кляро до Іґуассу лежить осада Ріо Кляро зъ портомъ Барафея. Осѣло тутъ давныхъ родинъ рускихъ разомъ зъ новѣйшими около 350. Сюды переселивъ ся зъ Прудентополісъ о. Никонъ Роздольскій, одинокій рускій священникъ въ Бразиліи.

Свѣжа осада руска есть Жанґада (Jangada) коло Порто Уніао на лѣвôмъ боцѣ Іґуассу.

Найчисленнѣйше осѣли Русины въ Прудентополісъ пôдъ мѣстомъ Понта Гросса — два днѣ ѣзды верхомъ вôдъ зелѣзницѣ. Есть тамъ 1200 родинъ рускихъ. Тамъ панувала величезна нужда, еміґрантôвъ держали цѣлыми мѣсяцями въ баракахъ, а декотрымъ и по роцѣ ще не вымѣрили грунту. Въ протягу року умерло 10 % зъ голоду. Ся численна осада зможе удержати самостôйно священника за рôкъ, коли вже осадники будуть мати свои жнива.

Взагалѣ потреба теперь пятьохъ рускихъ священниковъ въ Паранѣ. Польскихъ ксьондзôвъ е тамъ больше якъ двацять.

Що-до условій кольонізаційныхъ — то треба розрôзнити державы горячй плянтаційнй и полудневй рôльничй. Першй вже зъ оглядôвъ фізичныхъ е для нашихъ людей рѣшучо невôдповѣднй. Другй, хотя можливй . природно, але не можна ихъ назвати користными.

Що-до сего треба розрôзнити условя фізичнй, природнй, вôдъ економічныхъ, суспôльныхъ и політичныхъ. Условя фізичнй були бы высочинѣ Параны не зле. Клімать лаґодный, якъ въ середнôй Италіи; въ зимѣ перепадае дощь, а морозъ лучае ся рѣдко, и то лишь надъ ранкомъ, а зô всходомъ сонця щезае. Веснують зъ кôнцемъ серпня и у вересни, першй жнива въ грудни. Грунтъ на степѣ дуже мало родить, але на корчунку земля звычайно урожайна, лишь не такъ ажь казочно плодородна. Наше збôже родить ся. Жито и ячмѣнь досыть гарнй. Пшеницю въ сусѣдствѣ лѣсôвъ зъѣдають якйсь животнй. Гречка удаесь гарно (два разы до року); такъ само бульба (пататы, аиші). Найбольше садять чорнои фасолѣ и кукурузы. Однакъ тамошна кукуруза и чорна фасоля не смакують нашимъ. Ленъ удае ся, але коноплѣ не видко. И ярина наша удаесь тамъ. Италійцѣ ходять коло винограду и садять овочѣ полудневй. Нашй люде не вмѣють ходити коло того. Мають лише бросквинѣ (persica), котрй тамъ вôдъ давна розмножили ся. Молодй деревця всякои садовины дуже терплять вôдъ величезныхъ муравлѣвъ и всякихъ насѣкомыхъ. Нашй люде садять тютюнъ, а декуды, якъ на

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

ДѢРАВИ ЧЕРЕВИКИ.

Образокъ зъ галицкого житя.

ВЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСКОГО.

(Конець).

Великй театральнй плякаты, заповѣдали першій выступъ оперовои трупы, що приѣхала ажь зô Львова.

— Отъ варто бы пôти до театру. Треба лишь вступити до Петра позичити на бѣлеты. Першого можу вôддати.

Жѣнка була также въ мѣстѣ у родичѣвъ. Батько — бѣдный столяръ — зажуривъ ся, выслухавши справоздане доньки. По его старôмъ поморщенôмъ лици, покотили ся слезы. Однакъ въ душѣ бувъ вôнъ радъ, що такъ склало ся, бо трафила ся добра оказія... Коли-жь, якъ не теперь мавъ вôнъ повне право затопити свое горе на днѣ чарки?! Отже закропивъ ся такъ, що ледви приволѣкъ ся до хаты, и спавъ на софѣ. Мати зъ донькою сидѣли въ кутику на куфрѣ и плакали. На столѣ лежавъ пакунокъ молодои розводки.

— Не плачь — потѣшала мати доньку. — Я вже передала пôсланцемъ листъ старому. Вôнъ уже полагодить справу. — Батько професора бувъ священникомъ въ селѣ недалеко вôдъ мѣста. Жѣнкамъ вкôнци вже и слѣзъ не стало. Сидѣли тихо, и вслухували ся въ ритмôчне сапане сплячого батька. Доходила вже сема година, якъ хтось запукавъ. Не чекаючи на запросины, увôйшовъ Стефанишинъ помалу, несмѣло. Розчѣхраный, блѣдый, але не дуже.

— Добрый вечеръ! Поцѣлувавъ стару въ руку, а жѣнку въ чоло.

— А то паскуда на дворѣ! И ангелови попсуе гуморъ. Отъ добре, що зô Львова приѣхали якйсь комедіянты. Збирай ся, Олю! Я вже купивъ бѣлеты.

Мати выйшла до кухнѣ; лѣпше удавати, що о нѣчôмъ не знае.

Молодй мовчали. Жадне зъ нихъ не знало, що далѣ казати. Зачало бути душно. На щасте выбавивъ ихъ зъ клопоту грôмкій голосъ тримбѣты. Не такъ тримбѣты голосъ, якъ контрабасове форкане. Въ кухни дававъ хтось концертъ своимъ затабаченымъ носомъ. Електрика въ хмарахъ не выладовуе ся такимъ громомъ, якъ о. Стефанишинъ, коли чиствъ свôй нôсъ. Молодй схопили ся на рôвнй ноги. Они знали, що треба утѣкати якъ найскорше, коли не хочуть упасти офѣрою кôлькагодинной проповѣди о „семейнôй згодѣ," повени моралôвъ и довгихъ та страшныхъ цитатôвъ зъ бібліи и апостольскихъ посланій.

— Слава Ису-Христу, піндзею — гримѣло въ кухни. — А що тамъ, піндзею, чувати? А-а-а! то нещасте, піндзею. За нашихъ временъ того не бывало. А все то лишь та фонетика, піндзею, такъ людямъ головы завертаетъ и деморалѣзуетъ молодое поколѣне, піндзею. Отъ фонетики, піндзею, началось непошанованіе древныхъ рускихъ обычаевъ. Od rzemyka do konika, піндзею... Хто влѣзъ у болото одною, піндзею, ногою, той скоро мусить впхати и вторую. Теперь, піндзею, прійшла у насъ очередь потоптати погами семейнии обычаѣ. Я ему, піндзею! Дамъ я ему поученіе!

— Лишѣть се! Вже всьо добре. Они тамъ въ комнатѣ обое. Вже въ згодѣ.

Старого зôритувало, що вôнъ самъ лично не полагодивъ справы, що хтось иншій посмѣвъ вдерти ся въ его права, права родинного патріярха. — Але бо ту, піндзею, нема зъ кимъ говорити! — заревѣвъ. — Напередъ кличуть, а потôмъ самй, піндзею, роблять справу.

Старый на силу попхавъ ся до комнаты.

— А-а то що, піндзею? — и страшно закашлявъ ся, бо зъ великого здивованя, що въ хатѣ, окрôмъ сплячого столяра не було вже нѣкого, всадивъ въ уста затабаченый палецъ.

Молодй не ждали на батьковй морали, выхопили ся задными дверми и утѣкли до театру...

ЯКЪ ВЪ РОССІИ ШАНУЮТЬ ВѢРУ ДРУГИХЪ?

Чого не мовлять православнй місіонеры?

Православнымъ місіонерамъ анѣ разъ не подобаесь тое, що мы вôдъ часу до часу показуемо въ „Свободѣ" нашимъ людямъ на россійскй порядки, а властиво непорядки. Вѣрнй тôй засадѣ помѣстили мы 28. Сѣчня с. р. вѣстку о тôмъ, якъ духоборôвъ переслѣдують россійскй власти, саджають до арештôвъ, бють, а 450 родинъ ихъ выгнали зъ сѣлъ, словомъ знищили ихъ цѣлковито и все за тое тôлько, що они не хотѣли поступати противъ свои вѣры.

Вѣстку тоту подали мы на пôдставѣ кореспонденціи до газеты англійскои Times, такого чоловѣка якъ гр. Л. Толстой. Кромѣ того вѣсть тая була надрукована въ многихъ россійскихъ газетахъ и само правительство россійске сѣ не перечило. Значить все то була правда. Тôлько оденъ невѣрный Тома п. М. З. неповѣривъ тому и въ 11. числѣ Прав. Амер. Вѣстника накинувъ ся на О. Дмитрова, за помѣщене тои звѣстки въ „Свободѣ", лаючи его чисто по московски.

Поминувши вже тое, що всяке нападане на особу другого въ газетѣ неумѣстне, додамо, що лайка п. М. З. не може редактора „Свободы" дôткнути, бо звѣстна рѣчь, що псу вольно и на Господа Бога брехати.

Правда не дасть ся заперечити.

Подивѣмъ ся теперь, чи п. М. З. доказавъ, що вѣсть о переслѣдуваню духоборôвъ подана въ „Свободѣ" неправдива. Нѣ, вôнъ того не зробивъ. Бо и не мôгъ зробити того, бо була бы се крайна безчельнôсть перечити тое, до чого навѣть само правительство россійске признало ся мовчаливо. П. М. З. отже избра благую часть и пустивъ ся на рôжнй выкрутасы и шпекуляціи, зъ котрыхъ однакъ таки менше-больше вышло таке: оно може и правда, що духоборôвъ переслѣдують, але имъ такъ треба, бо они небеспечнй для россійскои державы. (?!) Такій загальный змыслъ статѣ п. М. З.

Брехнѣ п. М. З. и выкрутасы.

Щобы однакъ покôнчити зъ такими панами якъ п. М. З. покажемо ему декотрй брехнѣ въ его статѣ и карколомнй скоки, котрыми вôнъ хотѣвъ оборонити россійске правительство и доказати его невиннôсть въ тôмъ злодѣйствѣ.

Першою брехнею и найважнѣйшою есть тое, що будьто бы „Свобода" взяла тоту вѣсть зъ вѣтру. Вѣсть тая була надрукована въ лондонскôй газетѣ Times дня 23. Октобра 1895 р.

Дальше незручнымъ маневромъ образованымъ для збаламученя читателѣвъ есть балакане

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.
The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.
Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA" Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ tree „ 7.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda"
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

листе деревця herva mate (гербаты параґвайскои) на продажь и для власного ужитку. Худобу мають лишь деякй давнѣйшй осадники, безроги мають и новѣйшй. Лише дробу мають тамъ дуже богато. Плугами орють тôлько найдавнѣйшй осадники; всѣ прочй працюють руками при управѣ грунту. Корчунокъ лѣса бувъ бы неможливо тяжкимъ. Тому не корчують, лише вырубують лѣсъ, вытинають лiяны та палять той зрубъ. Засѣвы нищать величезнй муравлѣ и стада папугъ. Въ кукурудзѣ роблять шкоду малпы, котрй анѣ гадають носити людемъ воду, якъ то обѣцювали галицкй жиды. Червонй Индiяне, замѣсть давати въ замѣну за разовый хлѣбъ дiяманты, щобы хлопъ мавъ за що купити собѣ „сто морґôвъ пшеничного поля", убивана смерть руского хлопа, що пхае ся у ихъ вôдвѣчнй пралѣсы... Такй е условя фiзичнй.

Коли взяти на увагу условя економiчнй, суспôльнй и политичнй, то не злй условя природнй уступають на другiй плянъ, а на першiй плянъ выринае нужда и голодъ початкуючого кольонiста, анархiя и нездарнôсть властей, непевнôсть стану политичного, часто навѣть бракъ безпечности особы и майна; дорожня нечувана, бракъ всякого промыслу; кольонiзацiя веде ся а радше велась неумѣло и недбало; урядники дбають не о добро кольонiи, але о свою наживу; емiґрантôвъ держать цѣлыми мѣсяцями въ тѣсныхъ баракахъ, де выбухае тифъ и дезинтерiя; за роботы коло гостицѣвъ платять квiтками, за котрй купець числить потрôйно; платня, въ порôвнаню до дорожнѣ за мала, не выстарчае на найнужденнѣйше жите родины. Осадникъ мусить шукати иншихъ побôчныхъ зарôбкôвъ о котрй тамъ тяжко, и занедбуе управу свого „льоту". При такôй нуждѣ вôдзывае ся тымъ сильнѣйша туга за вôтчиною и осадникъ упадае на силѣ душевнôй, особливо если не бувъ въ краю крайнымъ бѣдакомъ.

Хто не стративъ енергiи и перебуде тй тяжки початки, выпалюе стопа за той дорабляе ся вôдъ курки до поросяти, по кôлькохъ лѣтахъ до коровы, а вôдтакъ навѣть колись до вола и плуга (плугъ — то майже недостижимый его идеалъ). Вкôнци мае що ѣсти, але до грошей не доходить, бо се край на-пôвъ варварскiй, безъ торговлѣ и промыслу. Тамъ може колись знамените веґетувати, бо клiматъ добрый и за ґрунтъ не тѣсно (39 морґôвъ лѣса на сплату числять на 250 мiльрейсôвъ (т. е. коронъ) разомъ), але ширшого розвою економiчного и правдивого добробыту не допускають загальнѣ условя економiчнѣ и политичнѣ на-пôвъ дикои и банкротуючои фiнансово Бразилiи пôдъ правлѣнемъ недачои португальскои расы.

Бôльшого маєтку доробили ся лишь деякй найдавнѣйшй польскй кольонисты, що осѣли коло столицѣ и збували користно свои продукты, або вендисты т. е. купцѣ на кольонiяхъ, коштомъ новыхъ кольонiстôвъ. Тй нашй переселенцѣ, що въ краю мали ся якотако несогôрше, вертають назадъ, скоро лише понюхають того гаразду сили мають за що вертати.

Представивъ я ось цѣлу справу зовсѣмъ предметово, т. е. супоставивши всѣ свѣтлѣ стороны зъ темными, и конець-кôнцемъ показує ся, що таки справдѣ не варто туды ѣхати. Впрочѣмъ теперь уже сама Бразилiя не хоче приймати нашихъ людей.

Л. Г. Ро—скiй.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Допись зъ Лемковщины.

Бальцарева 19. февр. 1897.

Въ ч. 4. „Свободы" зъ 21. сѣчня 1897 р. закôнчивъ я бѣду галицку пôдъ подвôйнымъ дахомъ, а именно австрiйско-польскôмъ, або жидовскôмъ — властиво я во пôдъ него вправдивъ; протое не думайте, що зъ нею вже конецъ! Она набувши собѣ гражданство зъ давенъ давна, допрева теперь зачала на добре панoшитись въ тôмъ пересвѣдченю, що подгóйный дахъ охоронить ю вôдъ чого тамъ непрiятного. Но чи то можливе?! Бѣда сама зъ себе ничого доброго, слѣдовательно зъ ще зъ тои причины, що такъ матерiялъ строительный ее прибѣжища не цѣлкомъ вôдповѣдный, якъ и строителѣ того будынку то лише дурисвѣты маючи на думцѣ свои цѣли. Вы догадаете ся, думаю, що я ту розумѣю будынокъ политичный польско-жидôвскiй надъ котрымъ повысшiй дахъ пропятый!

О нѣмъ пишуть и говорять дуже много хорошого, но коли хто въ середину его цѣкаво загляне, то страхомъ перейме ся, и кобы лише було куда забиратись радо ушло бы много зъ него хотя бы и за море, понеже въ будынку тôмъ такъ намъ, якъ пташинѣ въ хорошо помальованôй дротянôй клѣтцѣ въ котрôй бѣдняка не мае що ѣсти! О якъ радо унесла бы ся тая птичка зъ неволѣ въ роскôшный божiй свѣтъ, если бы ей то можливымъ було?! Но дармо она плѣнена, нѣтъ способа зъ неволѣ выдобытись и хотя клѣть ей славно величаєсь, то все не вôдôйме ей голоду и холоду! Мы галицкй Русины втрепанй въ такую клѣть, кажу втрепанй, понеже силою вмѣщено насъ. Перейшли многй вѣки и переходять лѣта и якъ насъ ввели Ляхи въ ту неволю такъ и тримають, не позволяють намъ власный будынокъ поставити, щобысьмо не були на коморѣ у недругôвъ, а пôдъ властнымъ дахомъ. Побудовали намъ и собѣ прибѣжище на нашôй землѣ, но вôдказують намъ права въ тôмъ зданю и уважають насъ якъ своихъ подданыхъ и невôльныхъ; зъ першихъ творять собѣ пôдлецôвъ чи то зъ священства хоть бы выспоро, чи то зъ селянъ, чи зъ ученыхъ, чи зъ неукôвъ — а давши имъ мѣтлу въ руки наганяють ихъ до роботы нечестнои, понижаючи достоинство чоловѣка. Они якъ бы слѣпи не видять, якъ бы глухи на стогнъ братiй своихъ чути не хотять, а понеже добре платнй совѣстно служать въ несовѣстнôмъ дѣлѣ. Видячи знова, що невôльный пôдданй въ слѣдъ за ними ити не хотять, кидають ся на нихъ зъ всею злобою и въ такъ нечестный способъ, що не оденъ чесный Ляхъ не бувъ бы до того способный, а зрекрутовати сповняють пôдлу службу въ бôльшому задоволеню собѣ рôвныхъ. Такихъ рекрутôвъ маемо такъ въ высшôмъ духовенствѣ, якъ и у свѣтскихъ. Пôдлецы не хотять пôзнати, що Ляхи на нихъ зъ омерзѣнемъ позирають. Священникôвъ рекрутують въ уланы и гузары, свѣтскихъ-же въ ряды стрѣлцѣвъ, бо имъ треба на прикучки, або на черевѣ смыкатись по грязи сего свѣта, щобы не здрадити пôдлои службы — а надъ тымъ нечестнымъ отрядомъ стоить атаманъ Бар–Подлець-Вѣнскiй и на ганьбу вôнъ ставъ погоничемъ не лише церковныхъ достойникôвъ, но и дряни свѣтски. Мерзенцѣ! — Якъ о нихъ говорять чесй Ляхи послухайте: О. Яворскiй, священникъ латинскiй зъ Грибова сказавъменѣ:„Macie dużo podłych między sobą, nie rozbierają w podłości byle dojść do celu — rozumi się podłego". О подлецы! Торгуйте вашою нечестiю, а не втягайте въ гру цѣлый рускiй народъ въ тôмъ нечестивôмъ зданiи. — Хоть вôдъ стогнаня груди устають, вôдъ плачу горло хрипне, вôдъ слезъ очи вытѣкають, а вôдъ жалю серце роздирае ся, тй мерзенцѣ рôвнодушнй на все. Намъ въ Галицiи о нихъ писати не свобôдно, бо газету сконфiскують. Панове бôронять своихъ посѣпакôвъ, не позволяють представляти ихъ въ правдивôмъ свѣтлѣ — протое пропяли подвôйный дахъ надъ тою нещасною неволею, щобы лучь свѣтла въ середину не дôставъ ся, а зъ середины плачь не дôйшовъ до ушей чесныхъ людей, котрй бы могли въ бѣдѣ прiйти въ помôчь.

Надъ тымъ призадумае ся не оденъ и спытае, що то такого? такъ не повинно бути! То правда и я зъ тымъ годжу ся, но все таки неладъ есть неладомъ и треба прiйти на причину того вреда. Я собѣ представляю ту бѣду такъ: Коли хата загорить, то домашнй въ перестраху не знають що робити, чи ратовати, що ратовати, чи лише жите спасати?! А пôдла и лакома челядь видячи близкiй конець хаты, роззирае ся и бере, крые що ся дасть, знаючи що все лишене въ огни пропаде. Такъ уважайте — польско-жидôвскiй будынокъ, наймиты рускй уважають, що его недалекiй конець, а видячи що еще есть щось спасати, тягнуть що ся дасть зловити, доробляють ся выдертымъ маеткомъ своихъ хлѣбодавцѣвъ въ пôдлый способъ, якъ ихъ научили и на тôмъ выходять добре! Чесй рускй люде, хоть жидôвско-польскй невôльнй до того пôдлого и нечестного ремесла рукъ приложити не хотять — ратовати не могуть, бо о то не прошенй, а по друге не дуже вôдъ жупанôвъ лишаесь — чому руски льокаѣ пропасти не дадуть, сповняючи принятый на себе довгъ!

Чесй земляки учите ся бодай въ Америцѣ познавати правду, роздумуйте надъ бѣдою, позирайте чи бы ся еще не дало що въ тôмъ розстроенôмъ будынку поправити?! Я зъ моеи стороны думаю, що якъ престарѣлому чоловѣкови анѣ лѣкарь анѣ аптыка не поможе, такъ и тôй нашôй дряхлôй хатѣ нѣтъ що радити. Она видите престарѣла, бо еще зъ 1340 року, фундамента були плиткй, пôдвалины деревянй, а на нихъ почали муровати и вымуровали; цеглы не поплаченй, жиды выберають одну по другôй зô стѣнъ, гвозды вытягають, бо лише на słowo honoru данй, вôкна также вынимають, бо жидъ шкла за дармо не мае, замки шлюсарѣ вôддирають, бо якъ нѣтъ що замыкати такъ и ключѣ потраченй; словомъ розôбрали бы всѣ стѣны, але еще дахъ не зôвсѣмъ спорохнѣлый, до того подвôйный, де слѣдовало и потрôйно латаный австро-жидôвско-польскою латою, боять ся протое привaленя — такъ лишасть ся еще, доки самъ поволи не розпаде ся. Въ такôмъ будынку якъ уважаете, то мудрый бы отуманѣвъ, а вôдважный настрашивъ бы ся, бо якъ надъ чiею головою бѣда заносить ся, то чоловѣкъ въ переполохъ впадае и выносить ся на мѣсце, где ся беспечнымъ чуе! — Такъ вы галицко рускй труженники видячи що ту грозить вамъ затрата, лишили вы отця, матерь розгаючись зъ ними въ плачу, бо може послѣдный разъ васъ бачили — лишивъ мужь неодну чесну жену зъ дѣтьми погрутягають рученята хотячи придержати отця, зъ котрымъ може бôльше не побачать ся; лишивъ братъ брата, сестра сестру розставшись може на всегда; неоденъ вѣрный нареченый свою вѣрну подругу, щобы въ потѣ чола заробити грôшь послати, або принести и ратовати не лише себе, але и тую струпѣлалу невôльничу булу! Не думайте, що такъ вѣчно буде, Богъ справедливый, вôнъ допоможе въ бѣдѣ, лише шануйте заробленого, учить ся розуму, щобъ знати коли що и за що дати. Тогды поволи перестроѣть ся наша хата по всѣмъ правиламъ своимъ трудомъ — розглянетесь въ ней и стане весѣльше.

До теперь носите на собѣ знамя нужды и страху якъ цѣху на тѣлѣ, лякаетесь леда простого возьного и стоѣте въ сѣнехъ урядовыхъ зъ вôдкрытою головою, клоните ся передъ леда дурнымъ писаремъ и не знаете длячого то такъ?! Ото уважайте. Въ страху выховане дитя буде вѣчно лякатись, а если таке выховане не устане, то таке дитя и выросши буде полохливе. Такъ вашй отцѣ выростали пôдъ обухомъ давныхъ посѣпакôвъ польско-жидôвскихъ въ паньщинѣ, трепетали зô страху видячи гайдука и той страхъ запановавъ твоею натурою, ставъ си вродженымъ, дѣдичнымъ и вôдраджае ся въ васъ до теперь. Я не пишу и не думаю, щобы не ухилитись прилично якъ где звычай и передъ кимъ, но треба знати передъ кимъ. Богато стоить въ зимѣ въ сѣнехъ урядôвъ вôдкрывши головы, я имъ шапки и капелюхи накладаю, учу що ты паномъ, а панъ урядникъ хоть бы бувъ и самъ Баденi твоимъ слугою, вôддай ему честь если на тое заслугуе, а если нѣ, то бодай свою честь сохрани. Вже замѣтно, що гдекотрй суть себе певнй, но на то треба еще много часу! Я вамъ пишу правду, памятайте все, а коли повернете не забувайте, бо ту до васъ такъ писати не дадуть, щобы вамъ очей не отворити! Добродѣеви твоему всегда вôддай честь, а ворогови сходи зъ дороги. Бѣда родить бѣду, говорять люди, то правда, въ бѣдѣ чоловѣкъ присмирѣе, не чуе

п. М. З. о менше и бôльше шкôдливыхъ сектахъ въ Россiи. Скопцѣ, котрй позбавляють себе дѣтородныхъ органôвъ и належать до особливо шкôдливыхъ сектъ, не мають нѣчо вспôльного зъ духоборцями, о котрыхъ иде рѣчь, тай секта така якъ скопцѣ могла повстати лишь посередъ темныхъ россiйскихъ мужикôвъ, а темнотѣ тôй винень знов не хто иншiй, якъ тôлько россiйске правительство. Дайте народови просвѣту, а певно скопцѣвъ не стане. Впрочѣмъ тымъ то и дивнѣйше, що духоборцѣ належачй до менше шкôдливыхъ сектъ мусѣли перетерпѣти тôлько за свою вѣру; зъ того можна догадуватись, скôлько мусять терпѣти люде зачисленй до сектъ особливо шкôдливыхъ.*) Дальше варта-бъ п. М. З. знати и тое, що до бôльше шкôдливыхъ сектъ належать не лишь скопцѣ, якъ вôнъ каже, але и другй пр. нашй Русины штундисты **), котрй чейже не „причиняють себѣ членовредительства".

Що не держава сама, але церковь россiйско-православна переслѣдуе при помочи державы людей, що вôдпали вôдъ православнои вѣры (и псують попамъ business) се кождый знае, хто хочь троха читавъ исторiю котрого небудь сектанского руху въ Россiи. Неможливо прецѣнь, щобы така держава якъ Россiя боялась якихъ тамъ кôлькадесять тысячь духоборцѣвъ, щобы они еѣ не зруйновали; а если ихъ дѣйстно боить ся, якъ п. М. З. каже, то значить, що она справдѣ не така сильна якъ здае ся и якъ выхваляють православнй мiсiонеры.

Брехнею дальше есть и тое, що духоборцѣ жили собѣ перше спокôйно, (но о тôмъ скажемо низше) ажь поки не стали **анархистами**. (!?) Впрочѣмъ слôвъ анархiзмъ, комунiзмъ и другихъ уживае п. М. З. якъ попало и мабуть не розумѣе ихъ добре, коли навѣть графъ Левъ Толстой анархiстъ въ него.

П. М. З. радить россiйскому правительству не дивитись рôвнодушно на тое, що теперь роблять „**толстовцы**" (толстовцы, постники и духоборы, то у него все перемѣшане и мабуть все одно) и дивне диво не знае, якй мѣры приняло россiйске правительство для **огражденiя** Россiи отъ „**этихъ** (Духъ святый зъ нами) **вредныхъ элементовъ**!!"

Наконець п. М. З. каже, що любивъ и почитавъ Льва Толстого, (що за велика честь для Л. Толстого!!) але коли той послѣдный ставъ **анархистомъ** (?!) то п. М. З. думае, що для него було бы найлѣпше, або пôйти до дому варiятôвъ, або самому вынестись зъ Россiи, если не хоче щобы его выгнали силою. Справдѣ двѣ прекраснй и чисто христiянскй рады, гôднй россiйского левита, намъ однакъ кажуть они догадуватись, щобы то було, еслибъ свиня мала роги... На щасте, свиня рогôвъ не мае и навѣть россiйске правительство также не може вôдважитись выгнати зъ свого краю чоловѣка, котрого знае и шануе днесь цѣлый свѣтъ. Зъ меншими людьми, що правда, ось якъ зъ духоборцями примѣромъ може оно робити, що хоче. Бити до крови нагайками, выганяти и нищити навѣть цѣлй села, але зъ чоловѣкомъ тои мѣры, що Л. Толстой то вже не иде.

Зъ п. М. З. мы вже скôнчили, а теперь подамо после того самого жерела троха обширнѣйше про те, що то за люде тй духоборцѣ и за що и якъ ихъ мучили. Подамо тое въ тôй мысли, що люде нашй самй тымъ лѣпше потрафлять пôзнати по чiимъ боцѣ правда, а кромѣ того вôдкрыють ще не одну брехню въ статѣ п. М. З. чого мы за-для браку мѣсця не хотѣли вже робити.

Що се за люде тй духоборцѣ?

Духоборцѣ се Великороссы, або москалѣ, що були давнѣйше православными, але въ половинѣ минувшого вѣку, значить вже близко 150 лѣтъ тому назадъ покинули православну вѣру и були за те неразъ гôрко переслѣдованй и переганянй зъ мѣсця на мѣсце. На початку того столѣтiя жили они въ Таврiйскôй губернiи, але по приказу Николая I. мусѣли вынестись за Кавказъ. Тамъ поселили ихъ въ Тифлискôй губернiи, на Мокрыхъ горахъ, мѣсци дуже мокрôмъ и гористôмъ, где ячмѣнь вже не хоче родитись. Коли ихъ число збôльшилось, часть ихъ перейшла въ Елисаветпольску губернiю и Карску область.

Яка ихъ вѣра?

Вѣра ихъ така: У кождого въ душѣ повиненъ Христосъ родити ся учити, терпѣти, умирати, воскреснути и вознестись. Церкви уважають они за непотрѣбнй, бо кажуть, що церковь деревяна, чи камѣнна есть лишь до часу, а не вѣчна, та що душа кождого чоловѣка повинна бути церквою, т. е. помешканемъ Бога. Рôвножь кажуть они, що тамъ церковь, где два або три зберуть ся въ имя Христове. Обрядôвъ, Тайнъ, анѣ образôвъ они не признають, кажучи, що они образамъ, котрй руками зробленй не кланяють ся, але образови неоцѣненому, котрый въ душѣ людскôй сiяе. Святыхъ почитають, але имъ не молять ся тôлько самому Богу. Такъ само не молять ся за другихъ, але кажуть, що кождый повиненъ самъ за себе молити ся. Дѣтямъ дають имена христiянскй, але безъ молитвы. Въ означеныхъ часахъ въ роцѣ сходять ся разомъ и читають молитвы, псальмы и спѣвають. По скôнченю такого богослуженя цѣлують ся и кланяють оденъ другому вôддаючи въ той способъ честь духови божому, що жiе въ чоловѣцѣ.

Зъ св. Письма беруть они тôлько те, що пожиточне, т. е. науку якъ жити, але дословно всего, що въ св. Письмѣ написане не тримають ся, бо кажуть, що въ св. Письмѣ есть дуже богато блудôвъ и додаткôвъ, котрй вкрали ся тамъ еще за часôвъ, коли не було друку и его лишь переписували, а также пôзнѣйше, коли переводили св. Письмо на рôжнй мовы.

(Дальше буде).

*) Кождый чоловѣкъ, що належить до особливо шкôдливои секты мае бути засланый на Сибѣръ после 203 артикулу закона карного.

**) На пôдставѣ постановы комiтету министрôвъ затвердженои Александромъ III. дня 4. юлiя 1894 р. Що подѣлъ такiй на менше и бôльше шкôдливи вѣры, котрого боронить и М. З. дурный и несправедливый се рѣчь ясна, бо на пôдставѣ него ти, що мають силу могуть утискати слабшихъ. Подѣлу такого уживають и у насъ въ Галичинѣ, дѣлячи Русинôвъ на porzadnych Rusinow и moskali. Хто иде на руку верховодячимъ сферамъ — польскôй шляхтѣ, того звуть porzadnym Rusinem, а хто дбае о добро свого народу, то чи вôнъ радикалъ, народовець, чи москальофiлъ, то все его зарахують до „бôльше шкôдливои секты" до moskali. То само видимо и на мадярщинѣ, где кождого славянина-патрiота звуть панславiстомъ, въ Нѣмеччинѣ где за шкôдливу секту уважають социялiстôвъ и т. д. Але всюда таки подѣлы, чи после вѣръ, чи переконань политичныхъ, чи другихъ служать не на користь загалу, або навѣть державы, але на користь певнымъ кликамъ, а шкоду общимъ.

себе бути певнымъ, зависимый стаєсь вôдъ другого, о котрого ласку стоить, но то єще не повинно человѣка до того степени притиснути, щобы не мôгъ головы пôднести и розглянутись, що ся дѣє?! Око человѣка и звѣря поконає, око єсть великимъ и славнымъ срудіємъ, повѣдають, що око то зеркало души. — Такъ хоть бы на тебе и страхъ бувъ, якъ вôнъ на тебе подивить ся, то и ты пôзнай єго, а поволи розпôзнаєтесь и буде лѣпше, якъ єсли очи втупишь въ земли. Коли рôвнодушно и ворогови глянешь въ очи, вôнъ оцѣнить тебе и въ глубинѣ души своєй вычитає твою чесноту! Тяжко то вôдвыкнути вôдъ старыхъ навычокъ, все таки не можь сказати, що то єсть не можливымъ. — Познай себе, буде зъ тебе...

(Конець буде)

Телеґрамы „Свободы".

ВЫБОРЫ ВЪ ГАЛИЧИНѢ.

До теперь дôйшли до нашои редакціи слѣдуючи вѣсти:

Помимо баґнетôвъ, пôдкупства и страшнои деморализаціи выйшли на пословôвъ зъ V. куріи до рады державнои Поляки-соціялісты:

Львôвъ: Козакевичь

Перемышль: Желешкевичь

Краковъ: Дашкевичь.

НОВИНКИ.

Вôдъ гр. кат. ординаріяту въ Америцѣ.

Ново именованй генеральнй вікаріи для гр. католиковъ въ Америцѣ.

За те, що такъ довго Русины не мали своеи церковнои зверхности въ Америцѣ, заименовавъ папа не одного, але ажь трохъ генеральныхъ вікарыхъ. — Впр. о. В. Балоґъ именованый генеральнымъ вікарымъ на цѣлу Америку. Впр. о. Ив. Заклинскій на діецезію скрентонску, а Впр. о. Ириней Матяцковъ на діецезію пітсбурску. Тотй высокй достойники будуть якъ найчастѣйше ѣздити несподѣвано по своихъ діецезіяхъ, а навѣть и по другихъ и всюды будуть вышуковати дѣтей єще не крещеныхъ, Службъ Божихъ не вôдправляныхъ, тай взагалѣ будуть порядки заводити по парохіяхъ. Ажь теперь буде порядокъ и ладъ по гр. кат. парохіяхъ въ Америцѣ. — Всѣмъ другимъ пôдчиненымъ священникамъ припоручає ся заспѣвати имъ въ 2. недѣлю поста „многая лѣта!" Отъ и дочекалисмо ся.

— Прошу всѣхъ П. Т. котрй зволили ласкаво приняти въ роспродажь Календарѣ „Союза", щобъ переслали менѣ грошѣ, а взглядно не роспроданй Календарѣ.

О. Н. Дмитрôвъ.

— Двохъ священникôвъ православныхъ приплыли минувшого тыжня до Ню-Йорку.

— Президентъ McKinley скоро лишь влѣзъ до „бѣлого дому", сейчасъ всѣвъ на свого давного коника „высоку тарифу". Выбраный до того комітетъ на лобъ на шію приготовляє біль вôдповѣдный, щобы єго якъ найскорше въ житє впровадити. Побачимо тогды, чи поможе робôтникамъ що тота протекція, бо до теперь все лишь чути про знижене платнѣ и бракъ роботы.

— McKinley наиирає также на тое, щобы вже разъ зробити таку умову зъ Анґліею, щобы всѣ непорозумѣня мѣжь ними залагоджувались при помочи мирового суду, а не вôйны.

— Цѣкава рѣчь, що на шампаньске вино не хотять тарифы пôдвызшити, бо боять ся, щобы паны що пють тое вино не збѣднѣли.

— О Кубѣ говорять люде теперь вже менше, бо всѣ звернули увагу на Крету, котра може бути кождои хвилѣ причиною до европейскои вôйны. Мимо того кубанцѣ не дармують, але бють Испанцѣвъ на кождôмъ кроцѣ. Недавно вернувъ на Кубу зъ Сполуч. Державъ ґенералъ Роловъ (родомъ москаль), кубаньскій секретарь военный, зъ многими охотниками и оружіємъ. Генералъ той бувъ арештованый тутъ пôдчасъ свого побуту въ Ню Йорку, але втѣкъ щасливо. Генералъ кубаньскій Ruis Rivera пише, що повстанцѣ суть all right и скорше, чи познѣйше мусять выгнати Испанцѣвъ зъ свого острова.

— Греки не послухали державъ европейскихъ и не выцофали свого войска зъ Креты, тôлько кораблѣ военнй обѣцяли забрати. Тымъ способомъ маленка Греція дала цѣлôй Европѣ (даруйте за слово) по пиcку и теперь европейскй державы не знають, що робити. Стыдно имъ правда, бо стыдно, особливо Россіи, котра уходила за оборонцю христіянъ передъ Турками, але въ тôмъ разѣ за-для рôжныхъ шпекуляцій станула противъ Греціи. Найбôльше лютить ся на Грецію дурноватый и зарозумѣлый цѣсарь нѣмецкій, котрый певно бы ся бравъ до бійки заразъ если бы мôгъ, але другй не такй скорй до того. Они знають, що ганьба була бы, если бы Европа не тôлько що не зробила порядку въ Турціи, але дивилась довгій часъ, якъ тамъ рѣзали Армянъ, Грековъ и другихъ христіянôвъ, єще теперь станула въ оборонѣ Турковъ противъ Грековъ. Знають они також, що вôйны не можь провадити безъ грошей и потоковъ невинной людскои крови. Радять отже що робити, але закимъ згодять ся на щось певного, то уплыне єще кôлька днѣвъ, бо цѣсара австрійского нема дома, Италія не хоче робити ничь безъ рады міністрôвъ, Франція безъ Парляменту, а въ Анґліи народъ єсть противъ того, щобы помагати Туркамъ. Россія радить, щобы єще разъ всѣ державы написали письмо до Греціи, щобы забрала свое войско зъ Креты, Анґлія знову хоче, щобы зъ грецкого войска зробити поліцію пôдъ комендою державъ для зробленя порядку на що годить ся и Греція, котра каже кромѣ того, щобы европейскй державы по запроваджѣню спокою зробили такъ, якъ сама Крета схоче. Тымчасомъ такъ Греція якъ и Турція збирають на границяхъ свои войска на кождый выпадокъ.

Пишуть газеты, що Турецке войско дуже бѣдне, та що дуже вояковъ здезертировало вже до того часу, коли грецке войско хочь єго менше, але добре уряджене и живлене и радо бы ся бити хочь заразъ.

Пишуть також, що въ Турціи азіятицкôй выбухло повстане, а також въ европейскихъ посѣлостяхъ турецкихъ зôбралось вже до 15.000 повстанцѣвъ, щобы въ разѣ вôйны скинути зъ себе турецке ярмо. Ходить поголоска, що король грецкій хоче зречи ся трону.

— Въ мѣсяци лютôмъ сего року выѣхало до Канады 30 родинъ рускихъ зъ повѣтôвъ: Бучачь и Залѣщики. Зъ тыхъ 23 родинъ выѣхало до Edmonton, а прочй сидять єще тымчасомъ въ Winnipeg.

— Въ Царгородѣ находить ся плащь по Магомедѣ, єго палиця и фана схованй въ срѣбнôй скрини на дворѣ султана. Передъ тыми останками посланця божого молить ся султанъ въ великй всята и коли велика бѣда на него.

— Найстаршимъ человѣкомъ въ Америцѣ єсть Mignel Vejar, Мексиканець. — Родивъ ся вôнъ 1766 року отже має теперь 131 роковъ. Мати єго була Индіянка, а отець бѣлый. Дивна рѣчь, що человѣкъ той не мало бѣды переживъ въ своимъ житю, темперенсомъ не бувъ и куривъ тютюнь моцно, а помимо того доживъ такого красного вѣку.

— Французъ Cassague вынайшовъ способъ для фотоґрафованя барвъ. Робить вôнъ тое при помочи якогось плыну, але зъ чого вôнъ ся складає того не сказавъ ще нѣкому.

— Американець Pennington вынайшовъ армату, котра стрѣляє и ѣде при помочи вôдповѣдноп машины. Армата тая не потрѣбує отже коней и тôлько небогато людей, котрй бы єѣ нареґульовали и пустили въ рухъ за помочію електричного ґузика. Стрѣляє она 60 разы на минуту и такъ довго поки набоѣвъ стане, котрыхъ є звычайно 500. Справдѣ на жадну звѣрину хоть найшкôдливщу не повымысляли люде такого страшного оружія, якъ на „ближнихъ" своихъ.

— Въ Швеціи вынайшли способъ до згущаня молока, такъ що стане оно густе и тверде якъ хлѣбъ и треба буде єго передъ ѣдженемъ въ водѣ розмочувати.

До п. Корятовичова вôдъ Америк. Слов. Новинъ.

Въ числѣ 710 „Америк. Слов. Новинъ выходячихъ въ Пітсбургу пôдъ редакціею звѣсного Петра Ровнянка появилась статя п. з. Slovaci utlac'ani od Galicianov.

Авторъ статѣ пôдписавшись пôдъ чуже имя Корятовичовъ, якъ видно зъ єго словъ, мавъ замѣръ доказати въ нѣй, що „набоженство не єсть въ станѣ завести братнои любви мѣжь Славянами, и скорше узнасть Славянинъ Славянина за брата на нивѣ славянскôй, народнôй, якъ на нивѣ набоженскôй."

Однакъ наплѣвши сейчасъ на вступѣ такихъ нелѣпостей якъ то, що Полякъ узнасть „Руса" за свого брата, коли му докаже ся, що и Русъ походить зъ крови матери Славы, але не узнасть го за брата, коли му вкаже ся на се, що Русъ має иншй богослужебнй обряды, якъ Полякъ — такъ судять хиба такй глубоко освѣченй головы, якъ Корятовичовъ — збочивъ вôдъ свого намѣру и росписавъ ся о положеню рускои гр. кат. церкви Пітсбургскои. Рѣчь природна. Писати щось въ успѣхъ Славянства — се рѣчь идеальна, неоплатна, отъ лѣпше въ успѣхъ бізнесу, бо и такъ тяжкй часы.

Для того росписавъ ся, при чѣмъ показавъ, що зъ него на скрôзь честна (?) людина, коли здобувъ ся на такій способъ опису. Кождый наведеный фактъ перекрученый, цѣлкомъ противно дѣйсности поданый, на 37 рядковъ написаного 12 бещельныхъ ложей. Чи то, п. Корятовичовъ, средство, щобъ „skorej uznal Slavian Slaviana za brata na na pode slavianskej, tedy narodnej...?" Перечити нарочно перекрученй факта и вôдповѣдати на огидну ложь „славянскому патріотови" вôдъ Амер. Слов. Новинъ, Корятовичови, годѣ. Тымъ самымъ, що встыдно му було пôдписати ся власнымъ именемъ, вôнъ лише ствердивъ, що пише ложь. Зверну ся лишь до него ділеммою, якою звычайно любять вôдповѣдати тй правдивй, истиннй патріоты словацкй зъ наведеного штабу:

Панокъ Корятовичовъ або знає о правдивôмъ положеню рускои церкви на Савтсайдъ, або нѣ.

Если знає, якимъ чоломъ вôдваживъ ся помѣстити въ Амер. Слов. Новинахъ таку пôдлу ложь?

Чи вôнъ не має чести?

Если нѣ, чому не поинформувавъ ся о тôмъ въ безпартійныхъ людей, якъ бы єму ходило о правду? Коли хотѣлисьте зъєднати для себе людей, паноньку, то можна було до того ужити способу честного, бо и бізнесъ можна робити правдою, не лишь брехнею.

Чи не ученикъ Вы часомъ Товта?

О. М. Стефановичь
парохъ.

Справы робôтничй.

— Въ St. Louis, Mo. кажуть, що робота має пустити сь незадовго, бо до теперь ишла дуже лихо.

— Scottdale, Pa. Робота вмѣсто полѣпшитись погôршилась. Роблять тôлько газдове, а самотнй мусять лежати. Богъ знає, доки єще такъ буде.

— Въ Meekesport, Pa. National Tube Works Co. знижила платню робôтникамъ о 10 процентъ.

— Norway, Mich. 200 майнерскихъ родинъ зъ голоду умирає. Въ Aragon по двомѣсячнôмъ страйку майнеры хотѣли робити за давну платню, але компанія не пристала.

— Сподѣють ся, що въ Sharon, Pa. въ лѣярняхъ желѣза зачнуть роботу и до 5000 люда дôстане роботу.

— Въ Cleveland, O. страйкує 800 робôтниковъ, що роблять при будовѣ шифôвъ. Компанія не хоче имъ платнѣ пôдвызшити.

— Въ мікіспортскôй фабрицѣ сталевôй Monongahella зачали робити, але заразомъ фабрика знижила платню о 10 и 15 процентъ.

— Въ Monongahella, Pa. 3000 майнерôвъ терпить велику нужду, задля браку роботы.

— New Castle, Pa. Фабрики тутешнй роблять досыть добре.

— Pittsburg, Pa. Въ мѣстѣ и на околици робота иде досыть добре; роблять майже по всѣхъ фабрикахъ, але и людей єсть тутъ досыть.

— Въ Betlehem Iron Co., Betlehem, Pa. знижили до 1000 робôтникамъ платню о 10 процентъ. Тй що роблять при коксѣ бѣдують, особливо самотнй, котрй въ жаденъ способъ не можуть дôстати роботы.

— Mt. Carmel, Pa. Робота тутъ сильно попсулась. Послѣдними часами зачали робити вже тôлько по 2 дни въ тыждни.

— Зъ Panama, Colombia телеґрафують намъ, що американскй богачѣ закупили тамъ углянй поля и заразъ зачнуть єго копати, черезъ що знову попсують роботу нашимъ майнерамъ.

— Американки належачй до товариства Universalists Woman's Alliance зъ Ню-Йорку и околицѣ ухвалили на послѣднôмъ мітинґу не купувати рѣчей въ тыхъ сторахъ, где платять робôтникамъ лиху платню. Кобы ще такъ не схотѣли купувати угля въ тыхъ компаніяхъ, що робôтникамъ платять лихо, тогды бы було all right.

— Shamokin, Pa. Въ копальняхъ угля належачихъ до рединьскои компаніи, а где нашихъ людей найбôльше число працює, робота такъ лихо иде, якъ люде вже вôдъ 15 лѣтъ не запамятали. Вôдъ трехъ мѣсяцѣвъ робили люде по 4 дни въ тыждни по три кводры однакъ не кождого тыждня було однаково, бо часами робили по три, а и по два дни по три кводры. Минувшого тыждня роблено лишь пôвтора дня. Другй брехи роблять по трохи лѣпше и такъ: Икричь-Швамъ робить цѣлый тыждень по три кводры; Гапа робить 4 дни по три кводры, лишень Нельсонъ и Гимлокъ роблять по цѣлôмъ тыждни повный часъ. Народу глядаючого роботы єсть ту велике множество.

— Leadville, Col. На мітинґу уніи гôрничои, вôдбувшôмъ ся минувшого тыжня, ухвалено укôнчити стрейкъ, въ котрôмъ взяли удѣлъ всѣ робôтники належачй до уніи робôтничои. Стрейкъ тôй тревавъ понадъ 9 мѣсяцѣвъ, бо вôдъ 19. червня 1896 р., а коштує 4 миліонъ доляр.

— Muncie, Ind. Indiana Iron Co. повѣдомила своихъ робôтниковъ, що вôдъ початку сего тыждня буде платити менше о 15 процентъ. Робôтники загадують застрайковати.

Де-що цѣкавого.

— Въ Дрезденъ, въ музею можна бачити діяментъ зеленои барвы. Єсть то одинокій на свѣтѣ.

— Одна газета такъ писала: польского сейму вже давно нема, але духъ єго заховавъ ся ще на польскихъ крестинахъ и весѣляхъ — бо то знаєте на сеймахъ колись такъ паны товкли ся, якъ теперь на хрестинахъ.

— Въ цѣлôй Америцѣ єсть 3½ миліона робôтниковъ безъ роботы.

— Любй краяне! Якъ хочете, щобъ „Свобода" була цѣкава, то бодай що-мѣсяця напишѣть цѣкаву допись зъ вашого плейзу. Пробуйте!

— Въ Парижѣ церкви черезъ цѣлый день отворенй.

— Въ Ню Йорку єсть надъ 150,000 людей безъ роботы, въ Чікаґо и Филядельфіи по 100,000 не говорячи вже о другихъ бôльшихъ мѣстахъ.

— Появили ся фальшивй 20 долярôвки. Осторожно, якъ ихъ хто має.

СКРИНКА ЛИСТОВА.

Вп. Н. З. въ Ню Йорку. — Предплату получили. Газету вôдъ першого числа давно выслали.

П. Теодоръ Р., Peckskill, N.Y. — Най буде. Календарь Вамъ выслано.

П. А. Варіянъ, Elmira, N. Y., — Статуты єще не готови.

Вп. Д-ръ Сѣменовичь. Чекаємо и просимо о продовжене Вашои розвѣдки.

ГДЕ ЗНАХОДИТЬ СЯ?

Михаилъ Павлякъ хотѣвъ-бы дознатися о своимъ братѣ Стефанѣ Павлякъ, родомъ зъ Галичины, села Перегримка. — Вже 3 лѣтъ минуло, якъ опуствъ вôнъ Майфѣльдъ и вѣсть о нѣмъ пропала — отже радъ-бымъ ся довѣдати про єго адресу. Хто бы о нѣмъ знавъ, най дасть знати до мене:

MICHAEL PAWLAK
P. O. Box 34.
Mayfield, Pa.
Lack. Co.

ПАНЪ И ИВАНЪ ВЪ ДОРОЗѢ.

И зійшли ся панъ зъ Иваномъ,
По свѣтѣ мандрують...
Разомъ ѣдять, розмовляють,
Разомъ и ночують...

На кождому черезъ плечи
Висить по торбинѣ...
Лишь панъ таки у чемерцѣ,
Иванъ у свитинѣ...

Идуть вони дорогою
Стали почувати...
Ажъ панъ собѣ задумуе
Хлопа ошукати...

Та й говорить до Ивана:
„Знаешь що, Иване!
Годило ся-бъ попоѣсти!...“
— Та що-жъ? ѣжмо, пане!...

„Але знаешь що, Иване:
Почннаймо зъ твои!
Якъ твоя буде порожня,
То тодѣ до мои!“

— Добре, пане! — Иванъ каже,
Знявъ свою торбину...
На травицѣ зелененькой
Простеливъ свитину...

Попоѣли таки добр:;
Комара здушили...
Рано встали, до снѣданя
Торбину кончили.

Прійшовъ вечеръ. Знову у поли
Стали ночувати...
Вже панови свою торбу
Треба починати...

панъ собѣ нѣ слова...
землѣ лягае...
кладе торбу пôдъ головы...
Хлопа замовляе...

„Шо-бы ты робивъ, Иване!
Панъ зачавъ пытати:
Якъ бы тобѣ довело ся
Таке поле мати?“

А що-жъ, пане, я оравъ бы,
ѣбомъ засѣвавъ бы...
ходивъ бы до Одессу.
в грошѣ мавъ бы...

„А що я не такъ зробивъ бы...
Панъ почавъ казати:
І казавъ бы на сѣмъ поли
Р.Мѣсто збудувати...

–ь бы въ мене стоявъ палацъ...
ъ пôдъ рядъ крамницѣ...
ъ перекупки зъ булками...
тутъ двѣ рѣзницѣ...

Отъ тодѣ приходь, Иване
Въ мене балювати!...“
— Етъ, спасибô, Иванъ каже,
Лучше будемъ спати!...

езабаромъ коло пана
Ставъ Иванъ хропѣти...
езабаромъ коло нього
Ставъ и панъ сопѣти...

Тôльки що панъ зьснувъ добре,
Иванъ пôдôйнявъ ся...
Та до паньскои торбины
И самъ присотавъ ся...

То и курку, и печеню,
И кавалокъ кишки...
Все, що було у торбинѣ,
Стеребивъ до кришки...

Пробудивъ ся панъ раненько...
Пропаща година!
Хоче ѣсти сѣромаха,
Та пуста торбина...

Розбуджае вôнъ Ивана
Та його й пытае...
А Иванъ стиснувъ плечима
Та й вôдповѣдае:

— А що-жь, пане, тажъ вы вчора
Мѣсто будували...
Тутъ стояло двѣ рѣзницѣ...
Тамъ булки стояли...

мѣстѣ, звѣсне дѣло,
баки ходили...
вони-жъ то вашу торбу
не стеребили!

Посвиставъ панъ по торбинѣ,
Нѣчого дѣяти!...
„Вставай, каже, вже, Иване!
Пôдемъ мандрувати...

вони, идуть степомъ.
енько зморились...
ъ на силу передъ вечеръ
села прибились...

Идуть вони въ коловоротъ...
Ажъ блукае гуска...
Иванъ гуску та въ торбину...
Є вжо й закуска...

вало тôльки хаты
очувати...
ни завернули
той хаты...

йпили собѣ, вôдпочили,
у спорядили...
ядили, якъ годить ся,
чь посадили...

ь знову замышляе
пукати...
рить: „Що-жъ, Иване!
аймо спати!...

кому изъ насъ приснить ся
ращая закуска...
вже цѣла тому завтра
стасть ся гуска!...“

къ спати, то и спати,
го дѣяти! —
ливъ Иванъ свитину,
лае спати...

редъ почи захропѣвъ панъ,
анъ пробудивъ ся...
зъѣвъ собѣ цѣлу гуску,
а й знову положивъ ся...

о будить панъ Ивана
вай казати:
то Богъ його до себе
въ балювати...

якін тамъ потравы
му подавали...
якъ його всѣ святін
ли припрошали...

слова! — Иванъ каже,
правда, пане!
бачивъ, якъ вы ѣли
марципаны...

Та дивлюсь, що не голодни,
Маете закуску...
Та й сѣвъ собѣ коло печи
Та й стеребивъ гуску!...

„Чи то-жъ правда? — панъ пытае,
Всю изъѣвъ, Иване?“
— Та абы я такъ здоровъ бувъ,
Якъ всю изъѣвъ, пане! —

Дымомъ здымѣвъ панъ голодный,
А Иванъ озвавъ ся:
— Хтѣвъ когось панъ ошукати,
Та й самъ ошукавъ ся!...

Ст. Руданьскій.

...сь, трудись, учись, до „СОЮЗА“ запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ“ читай, Русь святу люби, доброму научайся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грошь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.